

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Pfv.VII.20.301/2017/7.

A tanács tagjai: Pethőné dr. Kovács Ágnes a tanács elnöke
 . Farkas Attila előadó bíró
 . Vezekényi Ursula bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Szalma & Partnerei Ügyvédi Iroda

Az alperes:

Az alperes képviselője: Gárdos, Füredi, Mosonyi, Tomori Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Gf.I.20.158/2016/8/I. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Győri Törvényszék G.20.315/2016/12. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályon kívül helyezi és az elsőfokú ítéletet ebben a részében is helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 6.040.000 (hatmillió-negyvenezer) Ft együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A peres felek között 2008. február 19-én tőzsdei és tőzsdén kívüli azonnali és származtatott, valamint strukturált betéti ügyletek létesítésére irányuló keretszerződés jött létre, amelynek alapján összesen öt különleges kockázatú árfolyamindex swap ügyletet kötöttek egymással.
- [2] A 2008. június 9-én létrejött első két ügyletből a felperesnek összesen 50.150 CHF nyeresége keletkezett. A 2008. augusztus 8-án, 2008. augusztus 29-én és 2008. szeptember 9-én megkötött árfolyamindex swap ügyletek viszont a felperes számára veszteségesnek bizonyultak. A veszteség teljes összege - az első két ügylet kamatnyereségét is figyelembe véve - 24.305,76 EUR, valamint 984.642,39 CHF volt.
- [3] A keretszerződés értelmében a felperesnek az egyes egyedi ügyletekhez kapcsolódóan a nyitott pozíciók zárásáig óvadékot kellett biztosítania. A felperesi gazdasági társaság tagjai közül ezért **K. B.** a közte és az alperes között 2008. augusztus 8-án létrejött óvadéki szerződés alapján 300.000 EUR, a 2009. május 7-én kelt óvadéki szerződés értelmében pedig 6.500.000 Ft-ot bocsátott az alperes rendelkezésére. A szerződéseket 2009. november 30-án közös megegyezéssel megszüntették. Ezzel egyidejűleg ugyanezen a napon **K. B.** és az alperes 473.249 EUR vonatkozásában újabb óvadéki szerződést kötöttek egymással. 2010. augusztus 31-én pedig további két óvadéki szerződés jött közöttük létre, amelyek alapján az említett óvadékot nyújtó fél 106.191,53 EUR - 46.951.126,76 Ft fedezeti értékű, illetőleg 1510.69,10 EUR - 42.795.988 Ft fedezeti értékű óvadékot biztosított. A három óvadéki szerződést a szerződő felek 2011. február 4-én szintén közös megegyezéssel megszüntették. Ugyanezen a napon azonban 668.966,83 EUR és 53.024.717,42 Ft tekintetében újabb óvadéki szerződést kötöttek egymással.
- [4] A felperes másik tagja, **K.-Sz. M.** és az alperes között 2009. január 13-án 84.600 EUR vonatkozásában jött létre óvadéki szerződés. A szerződést 2009. december 1-jén közös megegyezéssel megszüntették, majd a felek ugyanezen a napon 86.990 EUR óvadékként történő lekötése érdekében újabb szerződést kötöttek egymással.
- [5] Az alperes az árfolyamindex swap ügyletekből a felperessel szemben keletkező követelését az óvadék terhére érvényesítette.
- [6] **K.-Sz. M.** és **K. B.** az óvadéki szerződésből fakadó valamennyi igényüket 2011. február 4-én a felperesre engedményezték.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [7] A felperes a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező - negyedleges - keresetében 24.305,76 EUR és 984.642,39 CHF kártérítés, valamint mindezek járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Arra hivatkozott, hogy a perbeli szerződések megkötését megelőzően sem ő, sem az óvadékosok nem kaptak az alperestől a lényeges kérdésekre teljes körűen kiterjedő, részletes tájékoztatást. Állította, hogy az óvadékosok az egyes óvadéki szerződéseket megfelelő tájékoztatás esetén meg sem kötötték volna. Az óvadék terhére elszámolt kifizetések ezért az óvadékosok számára kárként jelentkeztek, amelyet az alperesnek - az engedményezési szerződésben foglaltakra figyelemmel - a részére meg kell térítenie.
- [8] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította.
- [10] A határozat indokolásában a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben rámutatott, hogy a peres felek között létrejött keretszerződés, az annak alapján kötött egyedi árfolyamindex swap ügyletek, valamint a hozzájuk kapcsolódó óvadéki szerződések létrejöttek, érvényesek. A szerződéseket eredményesen sem a felperes, sem az óvadékosok nem támadták meg. A felperes pénztartozásának kielégítése érdekében az alperes az óvadékot az óvadéki szerződésekben foglaltaknak megfelelően,

jogszerűen használta fel. Az a veszteség, amely az óvadékosokat a szerződések teljesítése folytán érte, nem áll okozati összefüggésben az alperes jogellenes magatartásával.

- [11] A felperes fellebbezése, illetve az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és az alperest 12.152,88 EUR és 492.321,19 CHF, valamint mindezek járulékai megfizetésére kötelezte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.
- [12] A felülvizsgálati kérelemmel érintett kereseti kérelem kapcsán a jogerős ítélet indokolásában kifejtette, hogy az alperest az óvadékosokkal szemben nem terhelte tájékoztatási kötelezettség. Arra azonban alappal hivatkozhattak az óvadékosok, hogy a felperes részére nyújtott alperesi tájékoztatás félrevezető, illetve hiányos volt, és emiatt ők sem jutottak az óvadéki szerződések megkötése szempontjából lényeges információk birtokába.
- [13] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, a felperes egy ténylegesen nem működő projekt cég volt, amely nem rendelkezett a swap ügyletek megkötéséhez szükséges, óvadékként felhasználható vagyonnal. Kizárólag azért kötötte meg maga ezeket az ügyleteket, mert tagjai, az óvadékosok természetes személyként csak kedvezőtlenebb feltételekkel köthettek volna ilyen szerződéseket. Az alperes eleve is tisztában volt azzal, hogy a valóságban nem a felperes, hanem annak tagjai fogják a befektetéshez szükséges fedezetet biztosítani. A fedezet vonatkozásában ezért a keretszerződés és az egyes egyedi szerződések megkötése szempontjából lényeges körülmények köre nem határolható el az óvadékosok szerződési akaratát befolyásoló tények, adatok körétől. Az alperes erre figyelemmel az óvadékosokkal szembeni kártérítési felelősség alól kizárólag abban az esetben mentesülhet, ha az általa a felperes részére a fedezettel kapcsolatban nyújtott tájékoztatás megfelelt a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) előírásainak, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4. § (1) és (4) bekezdésében, 205. § (3) bekezdésében, és 277. § (5) bekezdésében foglaltaknak.
- [14] A fedezetfeltöltés és a fedezet felszabadítása körében az alperes a másodfokú bíróság megállapítása szerint hiányos, félrevezető tájékoztatást nyújtott a felperes részére. Az óvadékosokban, akik a felperes tagjai voltak, emiatt olyan hamis kép alakulhatott ki, amelyre tekintettel nem tudták reálisan felmérni a fedezetképzésben rejlő tényleges kockázatot. Így alappal hivatkozhatnak arra, hogy kellő tájékoztatás esetén nem biztosították volna a perbeli swap ügyletek fedezetét, és nem érte volna őket kár a fedezet elvesztése miatt. Kellő gondossággal eljárva ugyanakkor a felperes és rajta keresztül az óvadékosok is ellenőrizhették volna a velük közölt információk teljességét és megalapozottságát. Mulasztásuk tehát közrehatott a kár bekövetkezésében. A másodfokú bíróság ezért kármegosztás alkalmazását tartotta indokoltnak, és erre figyelemmel az alperest az óvadékosok vesztesége 50%-ának megtérítésére kötelezte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] Az alperes a jogerős ítélet öt marasztaló rendelkezésének hatályon kívül helyezése és - tartalmilag - az elsőfokú ítélet helybenhagyása iránt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [16] Érvelése szerint a jogerős ítélet sérti a Ptk. 339. § (1) bekezdését és 340. § (1) bekezdését, valamint a Bszt. 40. § (1)-(2) bekezdését, és 43. § (8) bekezdését.
- [17] Nem vitatta, hogy az óvadékosokat az óvadék nyújtásából eredően veszteség érte. Álláspontja szerint azonban a másodfokú bíróság jogszabálysértően kötelezte őt a kár részbeni megtérítésére. A kártérítési felelősség megállapításának a Ptk. 339. § (1) bekezdésében meghatározott együttes feltételei ugyanis nem állnak fenn, és a kártérítési kötelezettség mértékének megállapítása is kirívóan okszerűtlen volt.
- [18] Hangsúlyozta, hogy mind a felperessel, mind az óvadékosokkal való szerződéskötés során jogszerűen járt el. Megfelelő tájékoztatást adott a felperes részére a swap ügylettel és az ahhoz

megkívánt fedezettel kapcsolatban is. Emellett közvetlenül tájékoztatta az óvadékosokat is a fedezetfeltöltés mértékéről és a fedezetből való kiengedés feltételeiről. Az óvadékosok veszteségével kapcsolatban ezért nem terheli kártérítési felelősség.

- [19] Az alperes azt is állította, hogy az általa nyújtott tájékoztatás és az óvadékosok kára között nem áll fenn okozati összefüggés. A per során nem keletkeztek arra vonatkozó bizonyítékok, hogy a tájékoztatás esetleges hiányossága befolyásolta volna az óvadékosok szerződési akaratát. Az alperes szerint nem állapítható meg, hogy az óvadékosok az óvadéki szerződések megkötésekor tévedésben lettek volna, illetve hogy az állítólagos tévedésük lényeges körülményre vonatkozott volna. Az alperes utalt arra, a felperes ügyleti akaratát egyébként nem vitásan nem befolyásolta az sem, hogy tisztában volt azzal: az árfolyam kedvezőtlen változása esetén korlátlan fizetési kötelezettség terhelheti. Nem életszerű ezért - és végképp nem bizonyított - az a feltevés, hogy bár a felperes az árfolyamváltozással kapcsolatos korlátlan veszteség vállalására kész volt, és tisztában volt azzal, hogy a fizetési kötelezettsége biztosítékaul fedezetet kell nyújtania, a fedezetre vonatkozó részletesebb tájékoztatás az ügyleti akaratát befolyásolta volna.
- [20] Az alperes álláspontja szerint az óvadékosok kárát nem a fedezetfeltöltés és a fedezetből való kiengedés szabályainak alkalmazása okozta, hanem kizárólag az, hogy olyan mértékű, a szerződéskötéskor előre nem látható árfolyamváltozás következett be, amelynek eredményeként a felperesnek jelentős mértékű fizetési kötelezettsége keletkezett.
- [21] Az alperes megjegyezte azt is, hogy az induló fedezet esetében a tájékoztatás és a kár közötti okozati összefüggés fennállásának megállapítása fel sem merülhet. Az óvadékosok ugyanis az induló fedezet mértékével szükségképpen tisztában voltak. Tudtak arról is, hogy a felperes veszteségét, ha azt a felperes nem téríti meg, a szerződések értelmében az óvadék terhére kell kielégíteni.
- [22] Végül az alperes arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság az e vonatkozásban lényeges körülmények kirívóan okszerűtlen mérlegelésével határozta meg a kármegosztás arányát.
- [23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [24] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alábbiak miatt jogszabálysértőnek találta.
- [25] Az óvadékosok - az engedményes felperes által érvényesített - kártérítési igénye azon alapult, hogy állításuk szerint teljes körűen nem rendelkeztek az óvadéki szerződések megkötése szempontjából lényeges információkkal. Ha ugyanis az alperestől - közvetlenül vagy a felperesen keresztül - megfelelő tájékoztatást kaptak volna, a szerződéseket nem kötötték volna meg, és így a felperes által a swap ügyleteken elszenvedett veszteséget nem kellett volna viselniük.
- [26] A Kúria mindezek kapcsán hangsúlyozza, a perbeli swap ügyletek esetében a felperest, illetve az óvadékosokat terhelő kockázat köre és mértéke eltérő volt. A devizaárfolyamok számára kedvezőtlen változása esetén ugyanis a felperest az alperessel szemben elvileg korlátlan mértékű fizetési kötelezettség terhelte. Az ügyletek fedezetének folyamatos biztosítása szintén a felperes kötelezettsége volt. Az óvadékosokat viszont csak az egyes óvadéki szerződések által meghatározott keretek között terhelte helytállási kötelezettség, az óvadék erejéig, illetve azon szerződések esetében, amelyek az óvadék feltöltését írták elő, a feltöltési kötelezettség erejéig.
- [27] Az óvadéki szerződések megkötése szempontjából releváns körülmények köre tehát - a jogerős ítélet indokolásában kifejtettekkel ellentétben - még a fedezetet illetően sem volt azonos az alapügylet létrejötte szempontjából lényeges körülményekkel. E vonatkozásban - a másodfokú bíróság álláspontjától eltérően - nincs jogi jelentősége annak, hogy a felperes nem rendelkezett jelentős saját vagyonnal, és így valójában a swap ügyletek kockázatát nem ő maga, hanem természetes személyként a felperesi gazdasági társaság óvadékot nyújtó tagjai kívánták viselni. Ez

ugyanis a felperes és az óvadékosok egymás közötti viszonyára tartozó kérdés. Az árfolyamváltozás kockázatának korlátlan viselése és a fedezet folyamatos biztosítása a szerződések értelmében az alperessel szemben - jogilag kikényszeríthetően - a felperest terhelte. A felperes és az óvadékosok közötti belső megállapodásban foglaltak ezért az alperes kártérítési felelősségének megállapítása során akkor sem értékelhetők az alperes terhére, ha arról az alperesnek esetlegesen tudomása volt.

- [28] A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete a per iratai között fellelhető, 2010. január 4-én kelt PJ-III/B-1/2010. számú határozatában valóban megállapította, hogy az alperesnek a swap ügyletekre vonatkozó kondíciós listái 2009. május 15. előtt nem tartalmaztak kellően részletes, szofisztikált tájékoztatást a pótlólagos fedezetfeltöltés pontos feltételeiről és kockázatairól.
- [29] Ennek a körülménynek azonban a perbeli esetben kizárólag a felperes számára, az őt a keretszerződés és az egyedi swap ügyletek alapján terhelő kötelezettségek kapcsán lehetett jelentősége. Az óvadéki szerződések ugyanis - a felülvizsgálati kérelemben helyesen kifejtetteknek megfelelően - egyértelműen és pontosan szabályozták az óvadékosok helytállásának terjedelmét és a fedezet felszabadításának esetkörét. Az óvadéki szerződések többségében egyáltalán nem is szerepelt fedezetfeltöltési kötelezettség, a további szerződések pedig világosan, félre nem érthetően szabályozták a feltöltés mértékét és feltételeit.
- [30] További óvadék biztosítására pedig maguk az óvadékosok természetes személyként a perbeli szerződések alapján nem voltak kötelesek. Az, hogy a felperes az üzleti kockázatokat mérlegelve újabb swap ügyletek megkötéséről döntött, illetve elfogadta a már létrejött szerződések átstrukturálását, ők pedig ehhez kapcsolódóan újabb óvadékot nyújtottak, a felperes és az óvadékosok saját gazdasági döntése volt, amelynek következményeit maguknak kell viselniük. Önmagában az a körülmény, hogy az óvadékosok az adott helyzetben esetlegesen nem tudták reálisan felmérni, hogy a piaci folyamatok kedvezőtlen alakulása esetében a fedezet folyamatos biztosítása számukra ténylegesen milyen mértékű pénzügyi áldozatvállalással jár, illetve hogy arra képesek-e, az alperes kártérítési felelősségének megállapítása szempontjából - a másodfokú bíróság téves megállapításával ellentétben - közömbös, nem tekinthető releváns körülménynek.
- [31] Helyesen utalt mindezekkel összefüggésben az alperes arra, hogy a felperes és az óvadékosok is - utóbbiak a felperes társaság tagjaként, illetve ügyvezetőjeként - tisztában voltak azzal, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozások következtében a felperesnek elvileg korlátlan fizetési kötelezettsége keletkezhet. A felperes ennek - és az óvadékosok által is ismert vagyoni helyzete - ellenére is megkötötte a rendkívül kockázatos, spekulatív ügyletnek minősülő swap ügyleteket, az óvadékosok pedig az óvadéki szerződéseket. Erre figyelemmel az, hogy a fedezetfeltöltés és a fedezet felszabadításának részleteiről esetlegesen nem kaptak kellően szofisztikált tájékoztatást, még a felperes saját szerződési akaratát sem befolyásolhatta. Az erre vonatkozó tájékoztatás hiánya és az óvadékosoknak az alperessel kötött szerződésben vállalt kötelezettsége teljesítéséből eredő vesztesége között pedig - a korábban kifejtettekre figyelemmel - egyáltalán nem áll fenn jogilag figyelembe vehető, releváns okozati összefüggés. A másodfokú bíróság ezért a Ptk. 339. § (1) bekezdésének téves alkalmazásával rendelkezett az óvadékosok engedményezett kártérítési igényét elutasító, megalapozott elsőfokú ítélet megváltoztatásáról.
- [32] A felülvizsgálati kérelem további hivatkozásainak vizsgálata mindezekre figyelemmel szükségtelen volt.
- [33] A kifejtettek miatt a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a jogszabályoknak megfelelő elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Záró rész

- [34] A megismételt másodfokú eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban mindezekre tekintettel egyaránt teljes mértékben pervesztesnek bizonyult felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó

Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljáró alperes másodfokú perköltségét és felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az ügyvédi munkadíj áfát is magában foglaló összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, (2) bekezdés b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján a pertárgyérték és a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével állapította meg.

[35] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. április 18.

Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró,
Vezekényi Ursula s.k. bíró

Dr.

A kiadmány hitelül: